

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
_____ * О.Б. Жильцов
« 01 » _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ: УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ
КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ

для студентів
галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
спеціальності: D3 Менеджмент
освітньої програми: 1.D3.00.01 Менеджмент організацій
рівня вищої освіти : перший (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45307996	
Програма № 01.96/25	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
<i>Жильцов</i>	
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« 01 »	09 2025 р.

Київ – 2025

Розробник: Бойко Марія Іванівна, доцент кафедри української мови, доктор філософії у галузі філології.

Викладач:

Овсієнко Людмила Миколаївна, професор кафедри української мови, доктор педагогічних наук, професор.

Бойко Марія Іванівна, доцент кафедри української мови, доктор філософії у галузі філології.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол №10 від 27.08.2025

Завідувач кафедри української мови

(Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми
«27»08 2025р.

Гарант освітньої програми

(Олена АКІЛІНА)

Робочу програму перевірено
«27»08 2025р.

Заступник декана факультету
української філології, культури
і мистецтва з науково-методичної
та навчальної роботи

(Світлана БОНДАР)

Пролонговано:

на 20___/20___ н.р. _____ (______). «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (______). «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (______). «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20___/20___ н.р. _____ (______). «___»___20___р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	7 / 210
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом	3
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: УКРАЇНСЬКА МОВА В СУЧАСНОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ	
Курс	1
Семестр	1
Кількість кредитів	3
Кількість модулів	3
Обсяг годин, зокрема:	90
Аудиторні	42
Лекції	8
Практичні заняття	34
Модульний контроль	6
Семестровий контроль	10
Самостійна робота	32
Форма семестрового контролю	Іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування української громадянської ідентичності шляхом підвищення ролі української мови як національної цінності та подолання мовно-культурної меншовартості українців; поглиблення системного уявлення студентів про усне й писемне мовлення українців; формування українськомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців.

Завдання навчальної дисципліни:

- виховання в здобувачів вищої освіти почуття національної свідомості та історичної мовно-культурної пам'яті, що сприятиме підвищенню мотивації вивчення культури усного та писемного мовлення, історії української культури та права людини, громадянина України;
- формування української громадянської ідентичності; популяризації і збереження культурної спадщини та культурних цінностей України;

- формування українськомовного іміджу, комунікативної, мовленнєвої, прагматичної, соціокультурної, загальних і фахових компетентностей у процесі усвідомленого опанування мовної, мовленнєвої, комунікативної теорій;
- здійснення заходів, спрямованих на розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці у сфері маркетингу, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК1, ЗК2, ЗК6, ЗК9, ЗК13, ЗКу18 (загальні компетентності).**

- ЗК-1** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- ЗК-2** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
- ЗК-6** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК-9** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, зокрема, здатність до самонавчання
- ЗК-13** Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності
- ЗКу-1** Здатність розуміти і враховувати культурні, соціальні та історичні особливості середовища міста Києва у професійній діяльності

8

Організація навчальної діяльності в центрі культури української мови

Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі зумовлює концептуальні зміни в напрямках, цілях, завданнях, змісті освіти, філологічної зокрема, які зорієнтовують передовсім на розвиток особистості, формування творчої ініціативи, мобільності, підвищення конкурентоздатності майбутнього фахівця.

Задля ефективної реалізації концепції нової освітньої стратегії університету програмою передбачено застосування можливостей Центру культури української мови.

Для цього впроваджено систематичне застосування орфоепічних тренінгів, риторичних розминок, дослідницьких завдань, що передбачають карткування мовного матеріалу, укладання мультимедійних словників, опрацювання спеціальної літератури тощо; творчих завдань «Мовне обличчя міста», «Мовна особистість фахівця», «Мовний портрет однокурсника», «Стань співавтором тексту» тощо.

Крім того, студентів залучено до роботи в проблемних групах, до участі в наукових конференціях; мовних конкурсах тощо.

У Центрі заплановано презентації наукових видань з проблем культури української мови, зустрічі з науковцями.

3. Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Українська мова в сучасному комунікативному просторі», студенти повинні мати такі **програми результати навчання**:

РН-1 Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

РН-2 Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

РН-13 Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами

РН-15 Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

РН-22 Демонструвати навички аналітичного мислення з орієнтацією на міську сферу, розуміти та аналізувати особливості міського середовища, включаючи соціокультурні, економічні та політичні аспекти, з метою ефективного управління організаціями у місті Києві.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Ус бог о	Розподіл годин між видами робіт					Са мо сті йн а
		Аудиторна					
		Ле кці ї	Се мін ар и	Пр акт ич ні	Ла бо рат ор ні	Інд иві дуа ль ні	
Модуль 1. <i>ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ</i>							
Тема 1. <i>Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 2. <i>Українська мова з-поміж інших слов'янських</i>	4	-	-	2	-	-	2

мов. <i>Українська мова на мовній карті світу.</i>							
Тема 3. <i>Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 4. <i>Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.</i>	4	2	-	-	-	-	2
Тема 5. <i>Функційно-стильова диференціація української мови.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Модульний контроль 1	2	2					
Разом	22	2	-	8	-	-	10
Модуль 2. КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА							
Тема 6. <i>Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 7. <i>Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 8. <i>Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.</i>	4	-	-	2	-	-	2
Тема 9. <i>Риторичний аспект культури мовлення. Публічний виступ. Невербальні складники комунікації.</i>	2	-	-	2	-	-	-
Тема 10. <i>Технології комунікативного впливу.</i>	4	2	-	2	-	-	-

<i>Полемічна майстерність і цифрова риторика.</i>							
Модульний контроль 2	2	2					
Разом	20	2	-	10	-	-	6
Модуль 3. КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ							
Тема 11. Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.	6	2	-	2			2
Тема 12. Український правопис у контексті мовних інновацій.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 13. Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.	4	-	-	2	-	-	2
Тема 14. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.	4	-	-	2	-	-	2
Тема 15. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.	4	-	-	2			2
Тема 16. Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.	4	-	-	2	-	-	2
Тема 17. Гендерні та вікові особливості спілкування.	4	-	-	2	-	-	2
Тема 18. Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.	4	-	-	2	-	-	2
Модульний контроль 3	2	2					
Разом	38	4	-	16	-	-	16
Підготовка до проходження контрольних заходів	10	(семестровий контроль)					
Усього	90	8	-	34	-	-	32

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ

Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.

Основні питання теми:

1. Мова і мовлення. Їх значення у спілкуванні.
2. Поняття державної, національної та літературної мови.
3. Форми вияву національної мови.
4. Класифікація мовленнєвої діяльності. Основні закони спілкування.
5. Зовнішні і внутрішні причини мовного розвитку.
6. Комунікації в міському просторі Києва як частина сучасного комунікативного ландшафту.

Ключові слова: українці, українство, український етнос, українська нація, ідентичність, українська мова, мовлення, спілкування, комунікація, державна мова, національна мова, літературна мова, мовленнєва діяльність, закони спілкування, мовний розвиток, міський комунікативний простір та ін.

Рекомендована література:

Основна: 1; 3; 9; 11.

Додаткова: 1; 5-9; 16; 21; 26.

Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.

Основні питання теми:

1. Історія походження, становлення й розвитку української мови.
2. Українська мова на тлі слов'янських та інших мов світу: етнологічні та граматичні параметри.
3. Основні ознаки унікальності української мови.
4. Міфи і факти про українську мову.

Ключові слова: українська мова, мови світу, слов'янські мови, етнологія мови, граматичні параметри, унікальність української мови, міф, правдива інформація, факти та ін.

Рекомендована література:

Основна: 3; 9; 11.

Додаткова: 1; 9; 26.

Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.

Основні питання теми:

1. Усне і письмове мовлення як форми мови.
2. Основні тенденції формування й розвитку сучасної української літературної мови.
3. Розмовна й просторічна лексика української мови.

4. Співвідношення понять національна мова, літературна мова, мова художньої літератури.

Ключові слова: усне мовлення, письмове мовлення, форми мови, літературна мова, національна мова, мова художньої літератури, розмовна лексика / мова, просторічна лексика та ін.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 17.

Додаткова: 5; 9; 16; 22; 29; 31.

Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.

Основні питання теми:

1. Мова – носій нематеріальної культурної спадщини країни.
2. Державна (українська) мова як основа формування національної ідентичності українців.
3. Правовий статус української мови в державі.
4. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.

Ключові слова: мова, українська мова, державна мова, культурна спадщина, ідентичність, мовне законодавство, мовна політика, Закон України та ін.

Рекомендована література:

Основна: 3; 8; 9; 11; 17.

Додаткова: 7-9; 14; 23; 26; .

Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови.

Основні питання теми:

1. Поняття стилю. Стильова диференціація сучасної української літературної мови.
2. Загальна граматична характеристика стилів і підстилів української літературної мови.
3. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів мовлення.
4. Міжкультурна комунікація в публічному дискурсі: мовна толерантність, інклюзивна лексика, уникнення стереотипів.
5. Текст як форма реалізації мовленнєво-фахової діяльності.

Ключові слова: стилістика, лексика, офіційно-діловий стиль, розмовний стиль, науковий стиль, епістолярний стиль, конфесійний стиль, художній стиль, публіцистичний стиль, стиль медіа, стильовий ресурс, стильова палітра та ін.

Рекомендована література:

Основна: 2; 5; 7; 15.

Додаткова: 17; 29.

Модуль 2.

КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА

Тема 6. Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.

Основні питання теми

1. Мова і професія. Фахова лексика сфери маркетингу.
2. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
3. Види фахової взаємодії, етапи спілкування.
4. Основні правила комунікації під час телефонних розмов. Етика використання мобільних телефонів.
5. Міський контекст Києва: мовні практики міського простору (транспорт, події комунікації, туристичні зони) та адаптація фахової лексики у локальних маркетингових комунікаціях.

Ключові слова: мова, професія, фах, фахова лексика, бесіда, спілкування, комунікація, дискусія, ділова бесіда, перемовини, полеміка, фахова взаємодія, правила спілкування, телефонна розмова.

Рекомендована література:

Основна: 1; 5; 7; 12; 18.

Додаткова: 7; 17; 22; 29; 32.

Тема 7. Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.

Основні питання теми:

1. Поняття «культура мови» й «мовлення» у професійній діяльності фахівця сфери маркетингу.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Вплив мови медіа, реклами на культуру мови, мовлення фахівців сфери маркетингу.
4. Види документів та їх класифікація.
5. ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». Практичні кейси і поради.
6. Мовні вимоги до тексту документа.

Ключові слова: культура мови, культура мовлення, комунікація, ділові папери, документ, ДСТУ, тест, бланк, реквізити, резюме, автобіографія, характеристика, заява, наказ, угода та ін.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12; 14; 17; 18.

Додаткова: 9; 17; 18-20; 29; 31-32.

Тема 8. Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.

Основні питання теми:

1. Комунікативні засади фахового спілкування в освітньому середовищі.
2. Особливості мовної взаємодії в освітньому середовищі.
3. Стратегії ділової комунікації та мовне вираження їх.
4. Види і жанри наукового стилю.
5. Вимоги до оформлення текстів науково-навчального (тези, есе, стаття, курсова робота, дипломний проєкт) й науково-інформаційного жанрів (реферат, відгук, рецензія, анотація).
6. Правила оформлення списку використаних джерел і літератури в текстах наукового стилю. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Ключові слова: освітнє середовище, фахове спілкування, ділова комунікація, мовна взаємодія, етика спілкування, контекстуальна доречність, чистота мовлення, види наукового стилю мовлення, жанри наукового стилю мовлення, науково-навчальний жанр, науково-інформаційний жанр, тези, есе, стаття, курсова робота, дипломний проєкт, реферат, відгук, рецензія, анотація, список літератури, список використаних джерел, ДСТУ 8302:2015 та ін.

Рекомендована література:

Основна: 1; 2; 4; 5; 7; 8; 11; 12; 14; 17; 18.

Додаткова: 9; 17; 18-20; 29; 32.

Тема 9. Риторичний аспект культури мовлення. Публічний виступ. Невербальні складники комунікації.

Основні питання теми:

1. Риторика та основні її закони.
2. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.
3. Мистецтво аргументації та його особливості.
4. Презентація як різновид публічного мовлення.
5. Культура сприймання публічного виступу.
6. Види запитань та культура їх формулювання.

7. Невербальні складники комунікації та культура поведінки. Міжособистісний комунікативний простір.

Ключові слова: риторика, аудиторія, опонент, пропонент, мовленнєва стратегія, мовленнєва тактика, виступ, публічний виступ, доповідь, ділова доповідь, наукова доповідь, комунікація, переконання, аргумент, доказ, презентація, запитання, невербальні засоби спілкування, жести, міміка, постава, поведінка, комунікативний простір та ін.

Рекомендована література:

Основна: 3; 4; 5; 8; 10; 11; 13.

Додаткова: 3; 5; 10; 13; 15; 17; 25; 27; 28; 32.

Тема 10. Технології комунікативного впливу. Полемічна майстерність і цифрова риторика.

Основні питання теми:

1. Сугестія як засіб комунікативного впливу.
2. Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Екстралінгвальні фактори впливу.
3. Шляхи комунікативного впливу у професійному спілкуванні фахівця сфери маркетингу.
4. Етика комунікативного впливу у професійному середовищі фахівця сфери маркетингу.
5. Сутність, принципи, прийоми полеміки.
6. Цифрова риторика в сучасному освітньому і фаховому просторах.

Ключові слова: комунікація, сугестія, комунікативний вплив, доречне мовлення, етика спілкування, полеміка, цифрова риторика, візуальна риторика, освітній простір, фахове середовище, цифровий текст, гіпертекст, кібертекст та ін.

Рекомендована література:

Основна: 5; 6; 9; 10; 12; 13; 18.

Додаткова: 2; 3; 4; 10; 13; 15; 17; 27; 32.

Модуль 3.

КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ

Тема 11. Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.

Основні питання теми:

1. Поняття мовної норми та анормативність у фаховій комунікації.

2. Взаємодія прескриптивної й дескриптивної мовної норми та її вплив на культуру лінгвального простору сучасного фахівця.
3. Проблема кодифікації лексичних одиниць.
4. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.

Ключові слова: норма, мовна норма, анормативність, кодифікація, прескриптивна мовна норма, дескриптивна мовна норма, лексична одиниця, словники, довідкова література та ін.

Рекомендована література:

Основна: 5; 6; 9; 11.

Додаткова: 3; 12; 14; 16; 17; 22; 31.

Тема 12. Український правопис у контексті мовних інновацій.

Основні питання теми:

1. Український правопис та чинні вимоги до писемного мовлення.
2. Графічна норма та причини анормативності.
3. Кодифікація мовних інновацій.
4. Шляхи запобігання порушень графічної, орфографічної норми в офіційно-діловому стилі.

Ключові слова: український правопис, писемне мовлення, графічна норма, графічна анормативність, мовні інновації, кодифікація та ін.

Рекомендована література:

Основна: 3; 5; 9; 16.

Додаткова: 8; 9; 11-12; 14; 16; 22; 31.

Тема 13. Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.

Основні питання теми:

1. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
2. Явище асиміляції фонем.
3. Складні випадки наголошування слів.
4. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення анормативності.

Ключові слова: орфоепічні норми, акцентуаційні норми, акцент, голосний звук, приголосний звук, словесний наголос, фонема, фразовий наголос, асиміляція анормативність та ін.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14.

Додаткова: 11; 12; 22; 30.

Тема 14. Лексична та фразеологічна правильність мовлення.

Основні питання теми:

1. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
2. Професійна лексика, термінологійна лексика.
3. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні фахівця сфери маркетингу.
4. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
5. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
6. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.
7. Стильові засоби лексикології та фразеології.
8. Значення фразеологізмів для підвищення культури фахової мови.

Ключові слова: лексика, лексикографія, лексикологія, омоніми, пуризми, синоніми, термінологійна лексика, фразеологізм, фразеологічний словник, професійне мовлення, стильові засоби фразеології та ін.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14; 15.

Додаткова: 9; 11; 12; 17; 22; 30.

Тема 15. Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Основні питання теми:

1. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
2. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
3. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
4. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.
5. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функційних стилях фахової діяльності.
6. Прийменники в діловому мовленні. Особливості перекладу прийменників.

Ключові слова: морфологічні норми, професійне / фахове мовлення, фахові тексти, граматична парадигма, іменники, прикметники, числівники, дієслова, прийменники та ін.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14; 15.

Додаткова: 9; 11; 12; 14; 17; 22; 30.

Тема 16. Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.

Основні питання теми:

1. Синтаксичні норми професійного спілкування. Правила синтаксичного узгодження.
2. Причини виникнення порушення синтаксичних норм.
3. Шляхи усунення синтаксичної анормативності у фаховій діяльності.
4. Пунктуаційні норми української мови та їх застосування в практиці наукового й офіційно-ділового писемного мовлення.

Ключові слова: синтаксичні норми, синтаксична анормативність, синтаксичне узгодження, професійне / фахове спілкування, пунктуаційні норми, писемне мовлення, культура мовлення та ін.

Рекомендована література:

Основна: 6; 9; 11; 14; 15.

Додаткова: 9; 11; 12; 17; 22; 30.

Тема 17. Гендерні та вікові особливості спілкування.

Основні питання теми:

1. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.
2. Лексичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.
3. Граматичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.

Ключові слова: етикет, гендер, гендерна рівність, спілкування, вікові аспекти спілкування, лексичні маркери, граматичні маркери та ін.

Рекомендована література:

Основна: 5; 9; 17.

Додаткова: 3; 4; 17; 29.

Тема 18. Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.

Основні питання теми:

1. Інтернет-комунікація як спосіб сучасного міжособистісного й фахового спілкування.
2. Основні складники інтернет-комунікації.
3. Мова інтернет-спілкування: стиль і норма.
4. Комп'ютерний мережевий сленг та анормативи в інтернет-комунікації.

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	2	2
Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	4	4	5	5	8	8
Робота на семінарському занятті	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	4	40	5	50	8	80
Лабораторна робота (зокрема допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	3	15	8	40
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	95	-	96	-	155
Максимальна кількість балів:	346						
Розрахунок коефіцієнта:	5,77						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання**Самостійна робота 1.**

Тема 1: Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.

Завдання 1. Проведіть коротке дослідження одного з діалектів української національної мови. Зберіть та упорядкуйте інформацію про його основні особливості, лексичні відмінності від літературної мови, роль і місце в сучасному суспільстві. Оформіть результати у вигляді презентації.

Завдання 2. Проаналізуйте, як сучасні медіа (соціальні мережі, блоги, новинні портали) впливають на розвиток національної мови. Наведіть приклади нових слів або виразів, які з'явилися внаслідок медійного впливу, оцініть їх уживаність і популярність. Відповідь оформіть у вигляді доповіді.

Завдання 3. Оберіть дві різні соціальні групи (наприклад, підлітки й дорослі). Проаналізуйте відмінності їхнього мовлення. Наведіть щонайменше 20 прикладів специфічних слів, фраз і мовних конструкцій, що використовує кожна група. Поясніть, як ці відмінності відображають соціальні й культурні особливості.

Самостійна робота 2.

Тема 2: Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.

Завдання 1. Виберіть одну з південнослов'янських (сербська, хорватська, болгарська) та одну із західнослов'янських мов (польська, чеська, словацька) для порівняння з українською. Проаналізуйте спільне й відмінне у граматиці, лексичному складі, фонетиці й синтаксисі. Оформіть результати у вигляді таблиці або інфографіки.

Завдання 2. Проаналізуйте, як українська мова зберігається й розвивається в одній з українських діаспор (наприклад, в Канаді, США чи Польщі). Вивчіть особливості використання української мови в освіті та культурних установах, а також вплив місцевих мов на українську. Оформіть результати у вигляді доповіді або презентації.

Завдання 3. Створіть карту, що відображає поширення української мови у світі. Позначте на ній країни з великими українськими діаспорами та регіони, де українська мова має офіційний статус або активно використовується. Додайте інформацію про кількість носіїв мови та основні фактори, що впливають на її поширення.

Самостійна робота 3.

Тема 3: Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.

Завдання 1. Проаналізуйте, як популярні соціальні медіаплатформи (наприклад, фейбук, інстаграм) впливають на письмову українську мову. Розгляньте приклади текстів, що містять елементи розмовної мови, скорочення, сленг. Напишіть звіт або доповідь про вплив соціальних медіа на письмову українську мову.

Завдання 2. Проведіть опитування з-поміж друзів або однокурсників про те, чи послуговуються вони літературною мовою в повсякденному спілкуванні. Оформіть результати у вигляді графіків або діаграм і напишіть короткий аналіз здобутих результатів.

Завдання 3. Виберіть кілька діалектів української мови та проаналізуйте їх вплив на усне і письмове мовлення. Дослідіть, як діалекти впливають на формальні й неформальні ситуації спілкування. Напишіть звіт про результати вашого дослідження.

Самостійна робота 4.

Тема 4: Українська мова – основа державної єдності і національної культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.

Завдання 1. Дослідіть останні мовні ініціативи і кампанії, спрямовані на популяризацію української мови в нашій державі (наприклад, рекламні кампанії, культурні проєкти, освітні програми). Оцініть їх ефективність і вплив на суспільство. Оформіть результати у вигляді презентації.

Завдання 2. Дослідіть, як мовна політика України вплинула на українські медіа (телебачення, радіо, друковані видання, інтернет-ресурси). Проаналізуйте, як вимоги до мовного контенту відображаються в медійних продуктах. Напишіть аналітичну статтю або зробіть презентацію на основі здобутих результатів.

Завдання 3. Проаналізуйте, як змінилася мовна політика в Україні до і після прийняття Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Оцініть, як ці зміни вплинули на різні сфери життя, зокрема освіту, медіа й культуру. Напишіть есе про ці трансформації та їхні наслідки.

Самостійна робота 5.

Тема 5: Функційно-стильова диференціація української мови.

Завдання 1. Дослідіть проблему поширення функційних стилів у різних професійних сферах (наприклад, юриспруденції, медицині, бізнесі, освіті). Проаналізуйте, який стиль (стилі) є характерним для кожної сфери / галузі. Напишіть звіт або створіть презентацію з описом специфіки кожного стилю в професійному контексті.

Завдання 2. Виберіть текст наукового стилю мовлення і трансформуйте його в художній. Зосередьте увагу на зміні лексики, структури й тональності тексту, щоб він відповідав новому стилю. Поясніть у коментарях, які зміни ви внесли і чому.

Завдання 3. Напишіть тексти на одну тему трьома різними стилями мовлення (наприклад, науковий, публіцистичний, художній). Проаналізуйте, як, залежно від стилю, змінився виклад інформації, структура тексту, лексика. Оформіть результати у вигляді презентації.

Самостійна робота 6.

Тема 6: Мова фаху як складник сучасної української літературної мови.

Завдання 1. Дослідіть, як терміни різних професійних сфер і галузей проникають у сучасну українську літературну мову. Наведіть приклади. Оформіть результати у вигляді презентації.

Завдання 2. Дослідіть специфічні терміни, лексичні конструкції та стильові особливості мови свого майбутнього фаху. Напишіть звіт або підготуйте презентацію, в якій схарактеризуйте основні риси фахової мови і її роль у сучасній українській літературній мові.

Завдання 3. Напишіть текст наукового стилю на одну з тем вашої фахової сфери (щонайменше 2000 знаків без пробілів) використовуючи відповідну терміну лексику. Поясніть у коментарях, чому ви обрали саме ці слова і словосполучення.

Самостійна робота 7.

Тема 7: Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.

Завдання 1. Зробіть аудіо- або відеозапис вашого виступу на ділову тему (наприклад, презентація проєкту або доповідь на конференції). Проаналізуйте його на предмет чіткості, логічності, структури, використання професійної лексики та ефективності комунікації. Напишіть звіт про сильні та слабкі позиції вашого виступу. Розробіть план удосконалення усного спілкування.

Завдання 2. Розробіть план проведення ділової зустрічі або наради. Додайте всі необхідні складники, зокрема: порядок денний, мету й цілі зустрічі, матеріали для обговорення, проєкт рішення. Напишіть звіт про підготовку з оцінкою потенційних труднощів та стратегій для їх подолання.

Завдання 3. Напишіть автобіографію, резюме й характеристику (на одnogрупника / одnogрупницю) дотримуючись правил оформлення цих документів.

Самостійна робота 8.

Тема 8: Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.

Завдання 1. Знайдіть приклади наукових текстів з наявністю типових стильових помилок (наприклад, надмірне використання жаргонізмів, відсутність чіткого викладу або граматичні помилки). Проаналізуйте їх. Оформіть результати у вигляді аналізу з рекомендаціями.

Завдання 2. Напишіть реферат на одну із запропонованих тем: «Інноваційні технології в освіті» або «Екологічні проблеми сучасності». Дотримуйтеся правил оформлення тексту науково-інформаційного жанру.

Завдання 3. Напишіть есе на одну із актуальних тем сьогодення дотримуючись правил оформлення тексту науково-навчального жанру.

Самостійна робота 9.

Тема 11: Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.

Завдання 1. Проаналізуйте письмове мовлення дописувачів соціальних мереж (на вибір), їхні помилки, сформулюйте та запишіть висновки.

Завдання 2. Проаналізуйте мовлення вашого кумира (діяча культури та мистецтва України), особливості «мовного портрету» мовця, сформулюйте й запишіть висновки.

Завдання 3. Виберіть одну мовну норму (граматичну, лексичну, орфографічну тощо) і проаналізуйте, як вона змінилася протягом останніх 20-30 років. Дослідіть зміни в кодифікаційних джерелах (словниках, довідниках) та у фактичному мовленні. Напишіть звіт про результати дослідження.

Самостійна робота 10.

Тема 12: Український правопис у контексті мовних інновацій.

Завдання 1. Прочитайте текст листа «Слово про мову», розміщеного за покликанням <http://www.golos.com.ua/article/327219> у газеті «Голос України». Опишіть проблеми, до яких звертається автор листа.

Завдання 2. Напишіть листа до одного з часописів «Мовне обличчя мого міста».

Завдання 3. Оберіть текст, написаний за старими нормами правопису, й адаптуйте його до нових правописних норм. Увімкніть коментарі та поясніть, які конкретні зміни були внесені й чому. Проаналізуйте й запишіть, як ці зміни вплинули на зрозумілість і точність тексту.

Самостійна робота 11.

Тема 13: Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.

Завдання 1. Зробіть аудіо- або відеозапис вашого виступу на фахову тематику (презентація, лекція, доповідь) і проаналізуйте його на предмет орфоепічних та акцентуаційних помилок. Напишіть звіт, у якому зазначте помилки й надайте рекомендації для покращення вимови.

Завдання 2. Розробіть комплекс вправ (6-10) для тренування правильної вимови термінів і фраз, що використовуються у вашій професійній сфері. Обов'язково додайте вправи на акцентуацію та вимову складних термінів. Оцініть ефективність вправ і напишіть короткий звіт про те, як вони допомагають покращити культуру мовлення особистості.

Завдання 3. Проведіть опитування з-поміж фахівців вашої професійної сфери про те, як акцентуаційні норми впливають на ефективність комунікації. Проаналізуйте результати опитування. Напишіть звіт, як правильне акцентування сприяє чіткості й точності комунікації у професійному середовищі.

Самостійна робота 12.

Тема 14: Лексична та фразеологічна правильність мовлення.

Завдання 1. Укладіть словник, що міститиме найуживаніші фразеологізми вашої майбутньої сфери діяльності. Для кожного фразеологізму надайте визначення і можливі помилки вживання. Оцініть, як цей словник може допомогти в удосконаленні фахового мовлення.

Завдання 2. Виберіть кілька професійних текстів (довіді, статті тощо) і проаналізуйте їх на предмет лексичних і фразеологічних помилок. Напишіть звіт, у якому вкажіть помилки і надайте рекомендації для їх усунення. Поясніть, як правильне використання лексики і фразеологізмів покращує якість тексту.

Завдання 3. Розробіть гру (наприклад, кросворд, вікторину тощо), що допоможе вивчити й закріпити знання про фразеологізми. Зробіть висновки про її ефективність.

Самостійна робота 13.

Тема 15: Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.

Завдання 1. Проведіть опитування з-поміж фахівців вашої професійної сфери про те, як дотримання граматичних норм впливає на ефективність комунікації. Проаналізуйте результати опитування і напишіть звіт.

Завдання 2. Укладіть довідник, що міститиме основні граматичні норми, які використовуються у вашій професійній сфері. Додайте правила, наведіть

приклади й зазначте типові помилки, що можуть виникати. Оцініть, як цей довідник може допомогти в покращенні мовленнєвої культури сучасного фахівця.

Завдання 3. Розробіть програму тренінгу, що фокусується на граматичних нормах у професійній мові (лекції, практичні заняття і вправи для покращення знань). Проведіть тренінг для одногрупників і оцініть результати використовуючи анкети або тестування.

Самостійна робота 14.

Тема 16: Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.

Завдання 1. Виберіть текст (наприклад, статтю, есе, рекламу) і проаналізуйте його на предмет пунктуаційних помилок. Виправте ці помилки й поясніть, чому певні знаки пунктуації повинні бути використані в конкретних випадках. Напишіть звіт, у якому продемонструйте виправлені варіанти тексту разом із коментарями про правильне використання пунктуації.

Завдання 2. Укладіть довідник, що міститиме основні правила пунктуації з прикладами та типовими помилками для вашої професійної сфери. Додайте рекомендації щодо уникнення помилок і поліпшення зрозумілості текстів. Оцініть, як цей довідник може допомогти у практичній діяльності.

Завдання 3. Розробіть програму тренінгу (лекції, практичні завдання і вправи) на вдосконалення синтаксичних і пунктуаційних навичок. Проведіть тренінг для одногрупників і оцініть результати за допомогою тестування або зворотного зв'язку. Напишіть звіт про ефективність тренінгу.

Самостійна робота 15.

Тема 17: Гендерні та вікові особливості спілкування.

Завдання 1. Проведіть опитування або інтерв'ю з представниками різних вікових груп (молодь, середній вік, літні люди) і проаналізуйте, як вони використовують мову в повсякденному спілкуванні. Зверніть увагу на особливості стилю, теми обговорення, формулювання думок. Напишіть звіт про вікові особливості спілкування.

Завдання 2. Дослідіть, як гендерні та вікові особливості особистості впливають на комунікацію в різних культурах. Виберіть кілька країн або культур і порівняйте, як ці аспекти впливають на спілкування. Підготуйте порівняльний аналіз у формі презентації.

Завдання 3. Розробіть рекомендації для покращення комунікації між різними гендерними й віковими групами. Додайте поради щодо уникнення непорозумінь, побудови ефективних комунікативних стратегій і врахування

особливостей кожної групи. Напишіть звіт або підготуйте презентацію з вашими рекомендаціями.

Самостійна робота 16.

Тема 18: Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.

Завдання 1. Проаналізуйте, як використання емодзі впливає на зміст і тональність інтернет-комунікації. Виберіть кілька прикладів повідомлень із соціальних медіа, де активно використовують емодзі та проаналізуйте, як вони змінюють сприйняття тексту. Напишіть доповідь, зробіть висновки.

Завдання 2. Проаналізуйте, як анонімність в інтернеті впливає на стиль і тон комунікації. Виберіть приклади текстів з різних платформ (форумів, соціальних медіа) і порівняйте, як анонімність змінює спосіб вираження думок і взаємодії. Напишіть звіт або створіть презентацію про результати вашого дослідження.

Завдання 3. Дослідіть, як специфіка інтернет-комунікації може впливати на міжкультурне спілкування. Виберіть кілька прикладів міжнародних інтернет-обговорень або коментарів і проаналізуйте, чи є культурні відмінності у використанні мови. Напишіть звіт або створіть презентацію про ці відмінності і їхній вплив на міжкультурну взаємодію.

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали (максимальна кількість)	Термін виконання (тижні)
Модуль 1.			
Літературна і національна мова. Функції мови			
Тема 1. Мова і мовлення. Динаміка національної мови і форм її вияву.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 2. Українська мова з-поміж інших слов'янських мов. Українська мова на мовній карті світу.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 3. Усний і письмовий різновиди української мови. Співвідношення літературної і розмовної мови.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 4. Українська мова – основа державної єдності і національної	перевірка правильності виконання	5	

культури. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.	одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі		
Тема 5. Функційно-стильова диференціація української мови.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Разом за Модуль 1: 25 балів			
Модуль 2. Культура усного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) середовища			
Тема 6. Мова фаху як складник сучасної української літературної мови..	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 7. Культура усного і письмового ділового спілкування. Типи документів, мовні особливості оформлення документів.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 8. Культура усного і письмового спілкування в освітньому середовищі. Особливості оформлення текстів науково-навчальних жанрів.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Разом за Модуль 2: 15 балів			
Модуль 3. Культура писемного мовлення як чинник творення лінгвального (фахового) середовища. Нова сфера комунікації			
Тема 11. Мовна норма: динаміка і проблеми кодифікації.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 12. Український правопис у контексті мовних інновацій.	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 13. Орфоепічна та акцентуаційна норма як складник мовленнєвої культури фахівця.	перевірка правильності виконання одного з трьох	5	

	запропонованих завдань в е-курсі		
Тема 14. <i>Лексична та фразеологічна правильність мовлення.</i>	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 15. <i>Граматична парадигма в лінгвальній культурі фахівця.</i>	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 16. <i>Синтаксичні аспекти культури мовлення. Пунктуаційна норма.</i>	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 17. <i>Гендерні та вікові особливості спілкування.</i>	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Тема 18. <i>Особливості інтернет-комунікації. Мова інтернету.</i>	перевірка правильності виконання одного з трьох запропонованих завдань в е-курсі	5	
Разом за Модуль 3: 40 балів			
Разом за семестр: 80 балів			

Рекомендації до виконання завдань для самостійної роботи

До кожної теми запропоновано по три завдання самостійної роботи. Студентам необхідно виконати одне із них (з кожної теми одне на вибір). Обране завдання слід виконати в повному обсязі та прикріпити в е-курс для перевірки викладачем.

Альтернативою до виконання завдань самостійної роботи є участь (перемога) у конкурсі «Українська мова в об'єктиві». Покликання на сторінку
Конкурс:
<https://fufkm.kubg.edu.ua/pro-fakultet/proiektu-fakultetu/vseukrainskyi-konkurs-uchnivskoi-i-studentskoi-molodi-ukrainska-mova-v-obiektivi.html>

Альтернативою до виконання завдань самостійної роботи є проходження курсу «МовиТи: онлайн-курс про те, як залюбитись в українську» на платформі «EdEra» та отримання сертифікату.

Результати навчання, отримані у сфері неформальної освіти, можуть бути перезараховані як частина академічних досягнень студента за умови надання підтвердних документів (сертифікатів, свідоцтв, дипломів). Перезарахування здійснюється у встановленому порядку відповідно до внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

Методичні вказівки до написання та оформлення рефератів

Рефератом з дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» є самостійно підготовлена письмова робота, оформлена відповідно до вимог.

Він пишеться українською мовою обсягом 10–12 сторінок формату А-4 комп'ютерного набору, із яких вступ і висновки займають не більше 2 сторінок (1+1).

Текст слід друкувати з одного боку стандартного аркуша (береги: 3–2–2–1,5; міжрядковий інтервал – 1,5; кегль – 14; шрифт – Times New Roman; абзацний відступ – 1,25 см).

Покликання всередині тексту вказуються у дужках (Федоренко, 2019: 65); приклади та ілюстративний матеріал позначаються *курсивом*. У тексті реферату використовується така форма лапок та апострофа: «...», ' ; розрізняються графічні знаки «дефіс» (–) і «тире» (—).

Реферат пишеться на основі огляду однієї або декількох наукових робіт, згідно із запропонованою для виконання темою. Метою його є теоретичне ознайомлення з обраною проблемою дослідження на основі літературних джерел.

Дослідницька робота такого типу може бути двох видів: інформативна й наукова.

Інформативний реферат є стислим письмовим викладом змісту певної наукової праці (монографії, книги, статті). Науковий реферат – це короткий виклад проблеми, зроблений на основі огляду, дослідження наукових або інших джерел.

Реферат варто писати відповідно до самостійно розробленого плану, що є логіко-змістовим розв'язанням проблемного питання. Він повинен містити вступ, основну частину, висновки та список використаної літератури. Основна частина має складатися з розділів і підрозділів, які розкривають теоретико-методологічне питання теми, аналіз досліджуваної проблеми або явища й обґрунтування висновків, висвітлюють системні напрацювання теорії і практики досліджуваного явища в певній послідовності.

Основними методами роботи над рефератом є: аналіз, порівняння, узагальнення (самостійні висновки).

Студент повинен уміти працювати з літературою, починаючи від її пошуку та закінчуючи оформленням списку використаних джерел.

З вимогами до оформлення *презентацій* з дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» можна ознайомитися за покликанням: <https://vseosvita.ua/library/rekomendacii-ta-vimogi-do-stvorennia-i-oformlenna-multi-medijnoi-prezentacii-493903.html>

Критерії оцінювання виконання студентами завдань для самостійної роботи

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» оцінюється за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконане в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює з науковою літературою; оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм; креативно підходить до виконання завдання; має комунікативні вміння і навички; прагне до самовдосконалення і саморозвитку.

4 балів – завдання для самостійної роботи виконане в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконане в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стильові помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її примітивно, без висвітлення власної позиції; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконане не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично і необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків,

діаграм, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

1 бал – виконано менше половини завдання для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необгрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами й робити власні висновки; не володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм; відсутній творчий компонент цих видів діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

0 балів – більшу частину самостійного завдання не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами і не володіє правилами написання есе, рефератів, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм; майже відсутні творчі та комунікативні вміння і навички.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль (три) включає бали за *модульні контрольні роботи* (модульний контроль).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному курсі або, за умови форсмажорних ситуацій, на окремих аркушах.

Модульний контроль здійснюється в кінці вивчення навчального матеріалу модуля.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт (10 балів за виконані тестові завдання + 15 балів за виконане творче завдання)

Кожна модульна контрольна робота передбачає *два етапи*:

– **перший етап**: виконання тестових завдань (10 тестових завдань закритого типу = 10 балів, тобто кожне завдання оцінюється в 1 бал);

– **другий етап**: виконання творчого завдання, яке оцінюється в 15 балів, а саме:

13-15 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обгрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу та творчого підходу. Студент самостійно працює, оцінює комунікативні явища, професійні ситуації; робить висновки; вміє формулювати й обгрунтовувати власну позицію; володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо і втілює їх у практику; креативно підходить до виконання завдань; має комунікативні вміння і навички.

10-12 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з певними помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент робить висновки; володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо і втілює їх у практику. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежується брак власних суджень, прояву креативності й ініціативності.

7-9 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. У роботі допускаються стильові помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Студент не висвітлює власної позиції; володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо, але втілює їх у практику допускаючи грубі помилки та уникаючи використання фахової термінології.

4-6 балів – завдання модульної контрольної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно і за певним зразком. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично й необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки; володіє правилами написання та підготовки есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо, але не втілює їх у практику; комунікативні вміння і навички мають низький рівень розвитку.

0-3 бали – виконано менше половини завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу складає необґрунтоване копіювання чужих думок, фраз і позицій. Студент не вміє робити власні висновки; не володіє правилами написання есе, доповідей, звітів, підготовки презентацій, створення інфографіки, таблиць, карт, графіків, діаграм тощо; відсутній творчий компонент цього виду діяльності; комунікативні вміння і навички мають дуже низький рівень розвитку.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль із навчальної дисципліни «Українські студії» здійснюється у формі *іспиту*, який проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни.

Підсумкова оцінка складається з двох блоків: за результатами попереднього контролю та екзамену.

Здійснюватиметься семестровий контроль з урахуванням компонентів трьох дисциплін: «Історичні студії», «Історія та культура громади міста Києва» та «Українська мова в сучасному комунікативному просторі».

За результатами попереднього контролю з курсу «Українські студії» студент може набрати максимально 60 балів. Ця оцінка є середньозваженою з трьох навчальних дисциплін («Історичні студії» – 60 балів, «Історія та культура громади міста Києва» – 60 балів, «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» – 60 балів) і обчислюється наступним чином: $(60+60+60)/3=60$.

Форма проведення екзамену – письмова (виконання тестових завдань).

Тестування передбачає виконання студентами завдань, розміщених на ЕНК «Українські студії (1 курс МОБ, денна)» у рубриці «Підсумкове оцінювання з курсу «Українські студії»»:

13 тестових завдань з блоку «Історичні студії»;

13 тестових завдань з блоку «Історія та культура громади міста Києва»;

14 тестових завдань з блоку «Українська мова в сучасному комунікативному просторі».

Можливість відповіді на тестові завдання активізується під час проведення іспиту відповідно до графіку атестаційного тижня. Студенту для виконання кожного тесту надається одна спроба тривалістю 22, 22 і 26 хв. відповідно.

За екзамен з курсу «Українські студії» студент може набрати максимально 40 балів, які є сумою балів з трьох навчальних дисциплін:

- «Історичні студії» – 13 балів;
- «Історія та культура громади міста Києва» – 13 балів;
- «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» – 14 балів.

Кількість зароблених студентом балів на екзамені (максимально 40 балів) сумується з результатами попереднього контролю (максимально 60 балів) за стобальною шкалою і виставляється остаточний бал відповідно рейтингової таблиці.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (для самоперевірки знань)

1. Мова і мовлення. Їх значення у спілкуванні.
2. Поняття державної, національної та літературної мови.
3. Форми вияву національної мови.
4. Класифікація мовленнєвої діяльності. Основні закони спілкування.
5. Зовнішні і внутрішні причини мовного розвитку.
6. Історія походження, становлення й розвитку української мови.
7. Українська мова на тлі слов'янських та інших мов світу: етнологічні та граматичні параметри.
8. Основні ознаки унікальності української мови.

9. Міфи і факти про українську мову.
10. Усне і письмове мовлення як форми мови.
11. Основні тенденції формування й розвитку сучасної української літературної мови.
12. Розмовна й просторічна лексика української мови.
13. Співвідношення понять національна мова, літературна мова, мова художньої літератури.
14. Мова – носій нематеріальної культурної спадщини країни.
15. Державна (українська) мова як основа формування національної ідентичності українців.
16. Правовий статус української мови в державі.
17. Мовне законодавство і мовна політика в Україні.
18. Поняття стилю. Сильова диференціація сучасної української літературної мови.
19. Загальна граматична характеристика стилів і підстилів української літературної мови.
20. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів мовлення.
21. Текст як форма реалізації мовленнєво-фахової діяльності.
22. Мова і професія. Фахова лексика сфери маркетингу.
23. Фахова взаємодія, спілкування, комунікація, їх особливості та відмінності.
24. Види фахової взаємодії, етапи спілкування.
25. Основні правила комунікації під час телефонних розмов. Етика використання мобільних телефонів.
26. Поняття «культура мови» й «мовлення» у професійній діяльності фахівця сфери маркетингу.
27. Комунікативні ознаки культури мовлення.
28. Вплив мови медіа, реклами на культуру мови, мовлення фахівців сфери маркетингу.
29. Види документів та їх класифікація.
30. ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». Практичні кейси і поради.
31. Мовні вимоги до тексту документа.
32. Комунікативні засади фахового спілкування в освітньому середовищі.
33. Особливості мовної взаємодії в освітньому середовищі.
34. Стратегії ділової комунікації та мовне вираження їх.
35. Види і жанри наукового стилю.
36. Вимоги до оформлення текстів науково-навчального (тези, есе, стаття, курсова робота, дипломний проєкт) й науково-інформаційного жанрів (реферат, відгук, рецензія, анотація).
37. Правила оформлення списку використаних джерел і літератури в текстах наукового стилю. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
38. Риторика та основні її закони.
39. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.
40. Мистецтво аргументації та його особливості.

41. Презентація як різновид публічного мовлення.
 42. Культура сприймання публічного виступу.
 43. Види запитань та культура їх формулювання.
 44. Невербальні складники комунікації та культура поведінки.
- Міжособистісний комунікативний простір.
45. Сугестія як засіб комунікативного впливу.
 46. Специфіка і структура мовленнєвого впливу. Екстралінгвальні фактори впливу.
 47. Шляхи комунікативного впливу у професійному спілкуванні фахівця сфери маркетингу.
- 4.8 Етика комунікативного впливу у професійному середовищі фахівця сфери маркетингу.
49. Сутність, принципи, прийоми полеміки.
 50. Цифрова риторика в сучасному освітньому і фаховому просторах.
 51. Поняття мовної норми та анормативності у фаховій комунікації.
 52. Взаємодія прескриптивної й дескриптивної мовної норми та її вплив на культуру лінгвального простору сучасного фахівця.
 53. Проблема кодифікації лексичних одиниць.
 54. Роль словників у професійному мовленні фахівця. Типи словників.
 55. Український правопис та чинні вимоги до писемного мовлення.
 56. Графічна норма та причини анормативності.
 57. Кодифікація мовних інновацій.
 58. Шляхи запобігання порушень графічної, орфографічної норми в офіційно-діловому стилі.
 59. Орфоепічні норми в професійному мовленні. Особливості вимови голосних і приголосних звуків в українській мові.
 60. Явище асиміляції фонем.
 61. Складні випадки наголошування слів.
 62. Порушення орфоепічних, акцентуаційних норм. Шляхи усунення анормативності.
 63. Лексикологія і лексикографія сучасної української літературної мови.
 64. Професійна лексика, термінологійна лексика.
 65. Нормативне використання багатозначних слів та омонімів у професійному мовленні фахівця сфери маркетингу.
 66. Особливості використання паронімів, синонімів, пуризмів.
 67. Джерела фразеологізмів. Фразеологічні словники.
 68. Фразеологізми в діловому мовленні сучасного фахівця.
 69. Стильові засоби лексикології та фразеології.
 70. Значення фразеологізмів для підвищення культури фахової мови.
 71. Морфологічні норми української мови, їх реалізація у професійному мовленні.
 72. Граматичні парадигми вживання іменникових форм у фахових текстах.
 73. Граматичні парадигми вживання прикметників у професійному спілкуванні.
 74. Граматичні парадигми вживання числівників в офіційно-діловому стилі та усному мовленні фахового спілкування.

75. Граматичні парадигми дієслів та дієслівних форм у функційних стилях фахової діяльності.

76. Прийменники в діловому мовленні. Особливості перекладу прийменників.

77. Синтаксичні норми професійного спілкування. Правила синтаксичного узгодження.

78. Причини виникнення порушення синтаксичних норм.

79. Шляхи усунення синтаксичної анормативності у фаховій діяльності.

80. Пунктуаційні норми української мови та їх застосування в практиці наукового й офіційно-ділового писемного мовлення.

81. Особливості спілкування з урахуванням гендерного рівня.

82. Лексичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.

83. Граматичні маркери виокремлення гендеру та вікового спілкування.

84. Інтернет-комунікація як спосіб сучасного міжособистісного й фахового спілкування.

85. Основні складники інтернет-комунікації.

86. Мова інтернет-спілкування: стиль і норма.

87. Комп'ютерний мережевий сленг та анормативи в інтернет-комунікації.

6.6. Шкала відповідності оцінок

<i>Рейтингова оцінка</i>	<i>Оцінка за стобальною шкалою</i>	<i>Значення оцінки</i>
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання, за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень

		знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.
--	--	---

7. Навчально-методична картка дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА БЛОКУ ДИСЦИПЛІН

Разом 90 годин: лекційні заняття – 8 годин, практичні заняття – 34 години, самостійна робота – 32 години, модульний контроль – 6 годин

Семестр	І семестр		
Модулі	МОДУЛЬ І	МОДУЛЬ ІІ	МОДУЛЬ ІІІ
Назва модуля	<i>ЛІТЕРАТУРНА І НАЦІОНАЛЬНА МОВА. ФУНКЦІЇ МОВИ</i>	<i>КУЛЬТУРА УСНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА</i>	<i>КУЛЬТУРА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ТВОРЕННЯ ЛІНГВАЛЬНОГО (ФАХОВОГО) СЕРЕДОВИЩА. НОВА СФЕРА КОМУНІКАЦІЇ</i>
Кількість балів за модуль	<i>95</i>	<i>96</i>	<i>155</i>
Загальна кількість балів	<i>346 / 5,77 = 60</i>		
Лекції	1	1	2

Підсумковий контроль	<i>Icnum</i>
-------------------------	--------------

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові):

1. Берегова Г., Предместніков О. Культура мовлення в системі професійної підготовки молоді: монографія. Херсон: Олді, 2021. 272 с.
2. Гайович Г. Українська мова: офіційно-діловий та науковий стилі: навчальний посібник. Київ: ІДУ НД ЦЗ, 2024. 228 с.
3. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ: КММ, 2019. 208 с.
4. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т., Мельничук Т., Чуприк Н., Анохіна Л. Етика ділового спілкування: посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2021. 344 с.
5. Доброскок І., Овсієнко Л. Основи професійної комунікації: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «ФОП Домбровська Я.М.», 2017. 446 с.
6. Зубков М. Норми й культура української мови: посібник. Харків: Школа, 2023. 544 с.
7. Лещенко Т., Шарбенко Т., Юфименко В. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Львів: Видавництво «Магнолія 2006», 2024. 366 с.
8. Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлення. Київ, 2019. 224 с.
9. Микитюк О. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навчальний посібник. Львів: Львівська політехніка, 2020. 440 с.
10. Нищета В. Риторика: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2022. 220 с.
11. Пасинок В. Основи культури мовлення: навчально-методичний посібник. Київ, 2019. 184 с.
12. Плотницька І. Ділова українська мова: навчальний посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2022. 260 с.
13. Плотницька І. Ораторське мистецтво: навчально-методичний посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2021. 110 с.
14. Плотницька І. Основи наукового мовлення: посібник. Харків: Центр навчальної літератури, 2022. 252 с.
15. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник / упорядники: А. Попович, Л. Марчук; за ред. А. Попович. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 172 с.
16. Український правопис / ред. Є. Мазніченко, В. Македон, С. Шарабанова, І. Яловнича. Київ: Наукова думка, 2019. 391 с.
17. Шевчук С. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2023. 536 с.
18. Шевчук С. Українське ділове мовлення: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2022. 312 с.

Додаткові:

1. Баган М. Англізація сучасного українськомовного комунікативного простору: причини, основні вияви та наслідки. *Журнал «Українська мова»*. № 1 (73). 2020. С. 38–53. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_20/6.pdf
2. Бауліна Т. Цифрова риторика: специфіка та перспективи. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філософія»*. 2022. № 44. С. 43–59.
3. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2009. 625 с.
4. Бацевич Ф. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 207 с.
5. Береза Т. Гарна мова – одним словом: словник вишуканої української мови. Львів: Апріорі, 2015. 420 с.
6. Береза Т. Мовою бестселерів. Сучасний словник живої мови. Львів: Апріорі, 2017. 800 с.
7. Береза Т. Скажи мені українською. Львів: Апріорі, 2019. 456 с.
8. Береза Т. Слова, що нас збагачують. Словник вишуканої української мови. Львів: Апріорі, 2016. 384 с.
9. Бирик С. Літературна мова в культурі повсякдення: монографія. Ніжин, 2013. 598 с.
10. Бронікова С., Кудрявцева З., Плотницька І. Ділове спілкування: риторика та ораторське мистецтво в державному управлінні. Київ: Світ, 2014. 278 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / кер. вид. проекту П. Мовчан, В. Німчук, В. Клічак. Київ, 2002. 32 с.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
13. Гамова Г. Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності. *Лінгвістичні дослідження*. 2019. Вип. 50. С. 15–165.
14. Городенська К. Граматичний стандарт української літературної мови і сучасна практика. *Граматичні студії*. 2017. Вип. 3. С. 17–21.
15. Грицан Н. Техніка сценічного мовлення: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: «Симфонія форте», 2020. 286 с.
16. Дворецька Ю. Помилкаріум. Моя українська правильна та вишукана: довідник. Харків: Основа, 2021. 128 с.
17. Доброскок І., Овсієнко Л. Організація сучасної ділової комунікації: навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький: «Видавництво КСВ», 2015. 446 с.
18. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 31 с.
19. ДСТУ 4163:2020. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів. [На заміну ДСТУ 4163-2003; чинний від 2021-09-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 37 с. 25.
20. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с. 26.

21. Дубчак О. Чути і бачити українською: у 2-х книгах. Київ: Віхола, 2021. 234 с.
22. Заболотний О., Заболотний В. Правильне мовлення. Київ, 2020. 272 с.
23. Кісс Н. Мовне питання в політичній риториці України. *Журнал «Українська мова»*. № 1 (73). 2020. С. 113–128. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/uk_rmova/1_20/10.pdf
24. Коць Т. Явище варіантності в історії української літературної мови.
25. Макович Х., Вербицька Л., Капітан Н. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
26. Матвеєва Н. Двомовність у сучасному комунікативному просторі: монографія. Київ: Києво-Могилянська академія, 2023. 158 с.
27. Онуфрієнко Г. Риторика: навчальний посібник. Харків: Центр учбової літератури, 2020. 200 с.
28. Осіпова Т. Вульгарна і табуйована невербаліка в сучасному українському комунікативному просторі. *International reseemch and practice conference «Modern philology: relevant issues and prospects of research»*: Conference proceedings, October 20-21. Lublin: Izdevnieciba «B altij a Publishingo», 2017. S. 192–197.
29. Підгурська В., Голубовська І. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.
30. Рассел С. Сумісний з людиною. Штучний інтелект і проблема контролю. Київ: BookChef, 2020. 416с.
31. Рудницький Я. Як говорити по-літературному. Харків: Центр учбової літератури, 2022. 200 с.
32. Шкіцька І. Сучасна мовна комунікація в публічному управлінні: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 312 с.

9. Додаткові ресурси

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Культура мови і культура мовлення. Комунікативні ознаки культури мовлення. URL: https://pidruchniki.com/1040101747600/dokumentoznavstvo/kultura_movi_kultura_movlennya_komunikativni_oznaki_kulturi_movlennya
3. Лексичні норми мови професійного спілкування. URL: https://pidruchniki.com/1814081747605/dokumentoznavstvo/leksichni_normi_movi_profesiynogo_spilkuvannya
4. Українська мова: Енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
5. Українська мова в Інтернеті. URL: <http://novamova.info/>
6. Український правопис (2019). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
7. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>

8. Центр культури української мови. URL: <https://centrkum.blogspot.com/>